

Выходзіць
з 20 снежня
1945 года

НАСТАЎНІЦКАЯ

ВЫДАННЕ АСВЕТНІКАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

№ 76
(5407)
Аўторак,
25 чэрвеня
2002 года

У студэнтаў - сесія

Матэматыкі, якія філасофствуюць

“Школа і ВУ - арганічнае цэлае.

Мы павінны працаваць у дыялектычным адзінстве”, —
лічыць доктар філасофскіх навук, дэкан матэматычнага
факультэта БДПУ імя М.Танка Павел Кікель

Ёсць людзі “жаваранкі” і “совы”. Паўна, у вый-
грышы першыя, бо яны, як птушкі раніцы, працягваюць
у першыя гадзіны дня. У народзе ж неадарма ка-
жуць: хто рана ўстае, таму і Бог дае.
Экзамен па філасофіі ў другакурснікаў матэма-
тычнага факультэта БДПУ імя М.Танка пачаўся ў во-
сем гадзін раніцы. Гэта быў мінулы аўторак, 18
чэрвеня. Цудоўны сонечны дзень спрыяў добраму
самаадчуванню.

Экзамен - час падвадзэння
вынікаў, а калі глянуць па-філа-
софску, дык гэта, мабыць, сво-
еасаблівы момант існасці. Мо-
мант, калі студэнт атрымлівае
адзнаку за тое, што за пэўны
час зрабіў і чаму навучыўся.
Асаблівае экзамэну, на якім

чыла ў яго журнале “дзясці” з
зоркачкамі, якія студэнты ат-
рымліваюць за творчасць, па-
лет і глыбіню думкі. І тут нельга ўсё
спісваць на шчодрае выклад-
чыка, які, дарэчы, даўно ўвёў
такую практыку, каб студэнты
самі ацэньвалі свае веды,
яны, інтэрыгуюць. У тэмах - прас-
тара для роздуму і творчасці:
“Аб карысці філасофіі”, “Мой
ідэал”, “Прастора”, “Чалавек -
мера ўсіх рэчаў”, “Існасць і
праўда”, “Не бывае проста так”,
“Як я працую над сабой” і г.д.
Усяго пятнаццаць варыянтаў.

Сам ход экзамену нагадваў
мне шырокую размову добрага
мнагадзетнага бацькі з роднымі
дзетамі, якіх ён бязмежна
любіць, даражыць і хвалюе за
іх лёс, станаўленне як асоб,
за іх будучыню. Ён ведае, чым
жыве і “дышае” кожны. Хто шы-
ры, а хто хітрыць. Хто разаб’е-
ца “ў дошку”, але заданне выка-
нае, а хто - гультаеваць. Усяго ў
групе 24 чалавекі.

Разам з ведамі Павел

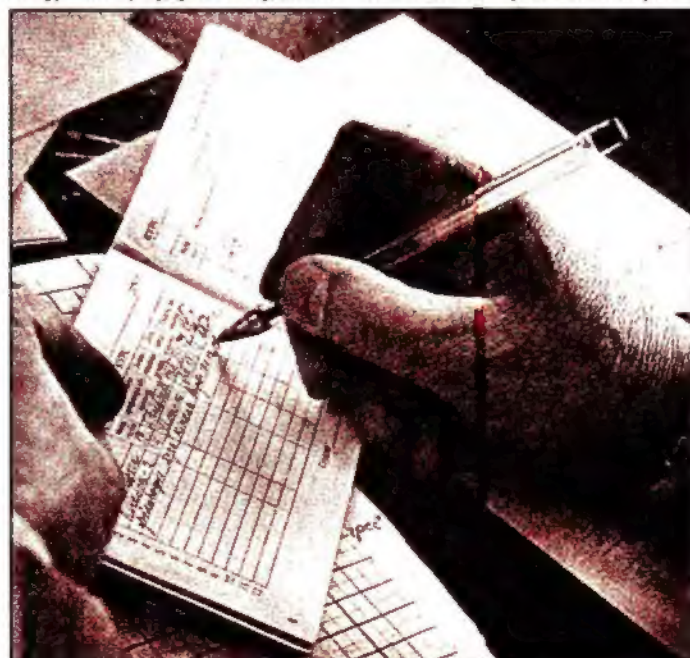

тлумачыць, якія яны разумеюць сут-
насць філасофскага закону
адзінства і барацьбы проціле-
гасцей. Падлога і столь - гэта
процэплегасці?

Душой групы называў Павел
Васільевіч Іну Ждановіч, высока
ацаніў яе вершы. Іне болей
бы да сябе прапавядаў, умення
засяродзіцца, скан-
цэнтравана і ў краіне з ця-
гам часу, магчыма, з’явілася б
яшчэ адна Еўдэя Лось. Іна -
выпускніца сярэдняй школы
№2 Капыля, вучылася ў пе-
даг. С. Удзянчыц, успамінае
сваю настаўніцу матэма-
тыкі Валентіну Андрэеўну Гу-
заў. Пасля заканчэння ўні-
версітэта Іна марыць вярнуцца
ў родную школу працаваць на-
стаўніцай матэматыкі.

Дарэчы, па накіраванню ў
групе не адна Іна. Напрыклад,
Паша Максімовіч, выпускнік
Мільаўскай сельскай школы,
што на Браслаўшчыне, марыць
вярнуцца працаваць у родныя
мясціны. У мінулым годзе такіх,
як Іна і Паша, было прынята на
факультэт 43 чалавекі пры
агульным наборе - 125 чалавек.
Конкурс на матэматычны фа-
культэт ёсць нават сярод ме-
далістаў. У мінулым годзе, на-
прыклад, са 120 медалістаў па
субседаванню прайшлі толькі
70 чалавек. Астатнім было пра-
панавана здаваць уступныя эк-
замэны на правах, роўных з
усімі.

У матэматыцы краіна мае
патрабу, - гаворыць Павел
Васільевіч Кікель. - Я перакана-
ны, што да нас прыходзіць леп-
шы выпускнік агульнаадука-
цыйнай школы краіны. Школа і
ВУ - арганічнае цэлае. Мы
павінны працаваць у дыялек-
тычным адзінстве. Я ў такой жа
меры адказваю за якасць пад-
рыхтоўкі настаўніка, як на-
стаўнік - за якасць падрыхтоўкі
абітурыента, будучага студэнта.

А калі мы не ведаем, непрацую-
ем - дык непрацуюем раз-
сам. А тое, што сёння ў нашы
школы толькі, мабыць, адзіны
ідзюць па прызыначу (а больш-
шасць - па неабходнасці нека-
ўладкавацца ў жыццё) - гэта не
проблема ВУ і школы. Гэта
проблема жыцця, праблема ад-
носін дзяржавы да на-
стаўніцтва.

Сёння на матэматычным
факультэце плануецца экспе-

рымента з новай спецыяльнасцю.
Праўда, ён дорага каштуе.
Дадаткова да бюджэтнай на-
браць групу 25 чалавек па суб-
седаванню на спецыяльнасць
“Інфарматыка і англійская мо-
ва”. Кошт вучобы за год -
прыблізна 650 умовных адзінак.
Абітурыенты, якія пажадаюць
вучыцца тут, будуць здаваць эк-
замэны па інфарматыцы,
англійскай мове і пісаць сачы-
ненне.

Дэкан факультэта перакана-
ны, што ідэя мае перспектыву.
- Паглядзім, як пойдзе спра-
ва, - гаворыць ён. - Гэта, я лічу,
будзе суперспецыяльнасць.
Інфарматыка - матэматыка XXI
стагоддзя. А плацім мы сёння
за тое, што цэніцца, - за веды.
Інфарматыка і англійская мова -
гэта веды, якія сёння каліруюцца
ва ўсім свеце. Гэта будзе пер-
шы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Пасля экзамену да мяне па-
дышла Ірына Сакерына і раска-
зала вольную гісторыю. Гэта будзе
першы вопыт у краіне: інфарматыка
ў кантэксце адукацыі, а даклад-
ней, у матэматычнай адукацыі.
Напрыканцы нагадаю яшчэ
раз, што экзамэну ў студэнтаў
прымаў прафесар, доктар
філасофскіх навук, права-
дзейны член міжнароднай ака-
дэміі тэхнічнай адукацыі Павел
Васільевіч Кікель. Яго навуко-
выя інтарэсы - філасофскія
проблемы сучаснай матэма-
тыкі, якія ён цесна ўяўляе з
жыццём і як бачым, паспяхова
перадае студэнтам.

Прэзентацыя

Сучасная бібліятэка, навуковы часопіс

Адначасова дзве значнае
падарылі ў Мінскім інсты-
туте кіравання: адкрыццё новай
чытальнай залы бібліятэкі і прэзента-
цыя двух першых нумароў навуко-
ва-практычнага часопіса “Эка-
номіка, кіраванне, права”.

Літаральна на працягу года з выкарыстаннем
сучасных будаўнічых тэхналогій падраўнава
павышэнне аднаго з вучэбных карпусоў інстытута
ператварылася ў прыгожую светлую залу
бібліятэкі, у якой цяпер маюць магчымасць сама-
стойна працаваць з кнігамі 200 студэнтаў і 30 вы-
кладчыкаў (для іх адведзены асобны пакой, по-
бач з галоўнай чытальнай залай).

Бібліятэка мае выхад на электронныя сродкі
інфармацыі і камунікацыі, Інтэрнет, тэхніку для
скачвання і зваротаў.

Любая вышэйшая навуковая ўстанова па-
сапраўднаму з’яўляецца такой, калі яна мае
салідную бібліятэку і, канешне ж, чытальную залу,
- сказаў на ўрачыстым адкрыцці бібліятэкі і прэ-
зентацыі часопіса першы намеснік Міністра аду-
кацыі Аляксандр Іванавіч Жук. - Мы разумеем,
што веды нельга даць, іх трэба ўзяць. І стварыць
для студэнтаў умовы, у якіх гэтыя веды можна
атрымліваць, з’яўляецца задачай кіраўніцтва вы-
шэйшых навуковых устаноў. Адкрыццё такой
светлай чытальнай залы з Інтэрнет-цэнтрам, з
магчымаасцю пошуку электроннай інфармацыі,
з’ява прагрэсіўная і своечасовая. Міністэрства
адукацыі паставіла задачу дзейнасці доступ да
рэсурсу Інтэрнета ўсіх вышэйшых навуковых
устаноў, - адзначыў Аляксандр Іванавіч. - Сёнь-
няшняе ўрачэнне з’яўляецца знакавай і ў гэтых ад-
носінах: вольны прыклад прыватнай ВУ, якая
сэр’ёзна глядзіць у будучыню і знаходзіцца ў шэ-
рагу такіх навуковых устаноў на перадавых
пазіцыях. Дзясці годоў дзейнасці гэтага інсты-

тута сведчаць пра тое, што тут ужо працаваць
на перспектыву: кіраўніцтва мэтаадрасна
ўкладвае грошы ў развіццё матэрыяльнай базы і
паляпшэнне сацыяльных умоў навучання і жыцця
студэнтаў.

Аляксандр Іванавіч Жук павінаваў рэктара
інстытута Мікалая Васільевіча Сушу з адкрыццём
бібліятэкі і выхадом у свет першых нумароў
інстытута навукова-практычнага часопіса і ад
імя Міністэрства адукацыі выказаў падзяку за
тое, што кіраўніцтва інстытута рэальна дзейнічае
палітыку нашай дзяржавы ў развіццё вышэйшай
адукацыі, удасканаленне гэтай працы і стварэнне
усё ўмовы для таго, каб выпускнікі інстытута, бу-
дучы спецыялісты, былі канкурэнтаздольнымі,
мабільнымі на рынку працы.

З адкрыццём бібліятэкі і шыра павіншаваў
кіраўніцтва інстытута і асабіста загадчыцу прад-
стаўніцкі бібліятэчнай асацыяцыі. Яны прыйшлі на
гэтую прэзентацыю са сваімі падарункамі, квет-
камі.

Бібліятэка - гэта добра. Але калі ў ёй ёсць
часопіс, у якім - працы і думкі выкладчыкаў
інстытута, вядомых навукоўцаў у галіне эканомі-
кі, кіравання і юрыспрудэнцыі, - сказаў
доктар эканамічных навук, прафесар Акадэміі
кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь
Аляксандр Сцяпанавіч Галавачов, - гэта падзя-
значнае не толькі для інстытута, але і для ўсёй
краіны. Застаецца пажадаць такому часопісу
доўгага развіцця і плёну. Таму што сёння
толькі некаторыя нашы вышэйшыя навуковыя
ўстановы маюць свае часопісы такога навуко-
ва-практычнага кшталту.

Падчас прэзентацыі кіраўніцтва інстытута
было выказана шмат шчырых слоў падзякі за
рэальныя вынікі працы, якія з боку навукоўцаў,
вядомых у нашай краіне людзей, так і студэн-
таў інстытута і пажаданні далейшага паспяхо-
вага развіцця інстытута, яго матэрыяльнай і на-
вуковай базы.

Ірына КУЛІКОЎСКІ.

Весткі

падарыў вучням малодшых класаў набор кніжак з
аўтографамі.

Дзень навукі і падкаледжы

Сярод навукоўцаў Лідскага падкаледжа
шырока навукова-даследчыцкі пошук. Аб
яго набытак ішла размова на прэзідэнтскім
тут дні навукі. З паводненнямі аб тым, які
фарміраваны прафесіяналізм настаўніка, пе-
дагага новага веку, гаварылі выкладчыкі і іх
вучанцы.

Акрамя пленарнага пасяджэння, працавалі
секцыі, адбыліся творчыя сустрэчы і дыскусіі.
Добрае ўрачэнне пакінула выстава работ на пра-
цоўнаму выхаванню. З набыткамі калег пазна-
ёміліся загадчыкі дзіцячых садоў і ясляў горада,
завучы школ.

Карысныя стасункі

Турацкая сярэдняя школа першай у Ка-
раціцкім раёне перайшла на дзесяцігадовую
сістэму ацэнкі ведаў вучняў і дабілася ў сё-
летнім навуковым годзе прыкметных по-
спехаў.

Умацаванню матэрыяльна-тэхнічнай базы і
паляпшэнню вучэбна-выхавальнай работы спрыя-
юць і добрыя стасункі калектыву з іншымі наву-
чальнымі ўстановамі і гарадскімі арганізацыямі.
Дзякуючы сувязям з Фондзіяй Ораса Рамана
атрыманы два навішныя камп’ютары. Пры са-
дзейнічанні Беларускага нацыянальнага гу-
манітарнага цэнтру дзве настаўніцы прынялі ўдзел
у семінары на тэму “Інтэнсіўнае адукацыйнае
тэхналогіі”. А пісьменнік Уладзімір Арлоў нядаўна

ходзіць у працы з дзіцём, сям’ёй.
Ён меў на мове стварэнне ўмоў,
пры якіх камфортна адчуваўся б
сабе дзіця і адначасова на-
ладжвалася супрацоўніцтва з
яго бацькамі.

Гэта вымагае, скажам, пера-
будовы працы педагога-на-
стаўніка з улікам асаблівасцей
інтэрасаў кожнай сям’і і ў вы-
хаванні дзіцяці і, разумеючы, - якас-
най падрыхтоўкі малых да школы.
Калі чатырох годоў праця-
валася станаўленне, адпра-
цоўка пэўнай сістэмы. Цяпер жа
дзецц маюць магчымасць ат-
рымліваць і дадатковыя (плат-
ныя) выхавальна-адукацыйныя
паслугі. У выніку з’явіліся новы
тып устаноў - Дашкоўныя
цэнтры развіцця дзіцяці.
Дзяціныні і хлопчыкі займалі
права выбару як дзейнасці, так
і выкладчыка - прычым што-
дзённа. Дзецц займаюцца ў
мікрагрупах, у якіх спецыяліст
удзяляе максімум увагі кожнаму
выхаванцу, і, вядома, стала

больш магчымасцю для ўзаемін
з равенствамі.

Пэўную ролю адыгрывае і
бацькоўскія акты. З ім абмяр-
коўваюцца ўсе сацыяльна-аду-
кацыйныя пытанні. Бацькі, які
правільна, выбіраюць практыкі
дзейнасці груп. Выводзіцца,
лепш за іх ніхто не вызначыць
эфектыўнасць эксперыментаў.

Бацькоў найперш прыцяг-
вае дэмакратызм выхавання,
прыярытэт асобы, які культыву-
ецца з “малых ногі”, мудрая
і шчыра любіць дарослых да
дзіцяці; дапамога ў згуртаванні,
збліжэнні членаў сям’і і ства-
рэнні такіх умоў, пры якіх ду-
хоўна расце кожны.

Можна ўжо казаць і пра
пэўныя напраўкі: пачатковыя
класы 37-й сярэдняй школы
Віцебска прынялі астафету “кро-
каўскай” адукацыі. Настаўнікі
абавязалі сваёй вопыт работы ў
дзяржавы на метадыцы.

Святлана ЛАВЕЙКІНА.

Святлана ЛАВЕЙКІНА.

Святлана ЛАВЕЙКІНА.

Святлана ЛАВЕЙКІНА.

Святлана ЛАВЕЙКІНА.

Святлана ЛАВЕЙКІНА.

Паважаныя чытачы!

Заканчваецца падпіска
на другое паўгоддзе 2002 года.
Падпіска на “Настаўніцкую газету”
можна ў любым паштовым аддзяленні
ці ў агенстве “Белсаюздруку”.

газета
НАСТАЎНІЦКАЯ

выданне асветнікаў
Рэспублікі Беларусь

Падпісны кошт на паўгоддзе
для індывідуальных падпісчыкаў — 13200 рублёў;
на квартал - 6600 рублёў; на месяц - 2200 рублёў.
Па ведамаснай падпісцы:
на паўгоддзе — 27000 рублёў;
на квартал - 13500 рублёў;
на месяц - 4500 рублёў.
Індэкс для індывідуальнай падпіскі — 63867,
для ведамаснай — 63363.

Рекомендации по организационно-содержательному наполнению шестого (школьного) дня недели

Согласно протоколу поручений Президента Республики Беларусь А.Г. Лукашенко, данных на Втором съезде учителей Республики Беларусь 3 ноября 2001 г., № 56, начиная с 2002/2003 учебного года общеобразовательные учебные заведения переходят на пятидневную учебную неделю с шестым рабочим внеурочным днем для проведения культурно-массовых и спортивно-оздоровительных мероприятий.

Министерство образования Республики Беларусь подготовило Проект рекомендаций по организационно-содержательному наполнению шестого (школьного) дня недели. Предлагаем обсудить данные рекомендации в учебных заведениях, с родительской общественностью, другими заинтересованными ведомствами и представить свои предложения в редакцию "Наставника" или в Главное управление социальной и воспитательной работы Министерства образования Республики Беларусь до 8 июля 2002 г.

Задача данных рекомендаций по организационно-содержательному наполнению шестого (школьного) дня недели заключается в оказании помощи организациям воспитательной работы с учащимися.

В рекомендациях рассматриваются не все виды и формы деятельности учащихся, а лишь наиболее существенные, имеющие доминирующее значение для всестороннего развития школьника. Эти основные виды, формы деятельности и методы их организации показаны в систематизированном виде, применительно к условиям школы, которая должна в комплексе решать сложные задачи организации единого учебно-воспитательного процесса в связи с имеющимся свободным от учебы временем учащихся в субботу.

При организации свободного от учебы времени учащихся необходимо предусматривать тщательное и многоплановое сочетание педагогического руководства внеурочной деятельностью детей и подростков с их саморегуляцией и самоорганизацией, что, в свою очередь, требует глубокой и максимально всесторонней разработки всех основных видов и форм образовательной, общественно-организационной, трудовой, эстетической и спортивно-туристической деятельности учащихся с учетом их половозрастных особенностей и специфики городской и сельской школы.

Субботний день является органичной частью целостной учебно-воспитательной системы школы, и его организация должна отражаться во всех видах планирования. Создавая вариативные и авторские модели субботнего дня, необходимо ориентироваться на те инварианты, которые заданы Концепцией и Программой воспитания детей и учащейся молодежи в Республике Беларусь.

Организационно-содержательная работа в шестой день недели обязательно должна планироваться с участием учащихся и их родителей.

Воспитательные функции в шестой день учебной недели призваны выполнять все педагогические работники школы. За координацию, моделирование и контроль воспитательной работы отвечают заместители директора школы.

В классном коллективе воспитательный процесс организуют класс-

ный руководитель, учитель-предметник при непосредственном участии социального педагога и педагога-психолога. В центре воспитательной работы школы находится классный руководитель, который моделирует, организует и стимулирует развитие и саморазвитие личности учащегося.

Воспитательная работа в шестой день недели предусматривает определенное соотношение целей, содержания, форм, методов и результатов воспитательного взаимодействия.

Работа классного руководителя по организации воспитания строится на основе программы воспитания учреждения образования, тенденций или системы воспитательного процесса на основе личностно-ориентированного подхода с учетом актуальных задач, стоящих перед педагогическим коллективом школы и классным коллективом.

Организационная работа классного руководителя должна быть отражена в плане воспитательной работы, определяющем содержательные ориентиры деятельности, ее порядок, объем, временные границы.

Требования к плану:

1. Каждое дело, действие должны способствовать поставленной задаче.

2. Ориентация на реализацию потребностей и интересов детей, на их развитие.

3. План должен быть результатом совместного творчества педагогов, учащихся, родителей.

4. Ориентация на комплексный характер планов, что предполагает:

- отражение в них приоритетных направлений воспитания учащихся;

- разнообразие содержания и форм работы, направленных на развитие интересов и способностей детей;

- комплексное влияние на сознание, чувства, поведение детей с приоритетом внутренней активности самой личности;

- включение школьников в различные виды деятельности, в работу кружков, секций и т.д.

5. Разумная насыщенность плана, которая должна предоставлять детям свободное время для удовлетворения потребностей в игре, развлечении и ориентацией на формирование умений учащихся организовывать свой досуг.

В центре организации воспитательной работы должны находиться четыре главных направления.

Первое связано с непосредственным взаимодействием с учеником:

♦ изучение индивидуальных особенностей его развития, интересов, жизненных наклонностей;

♦ программирование воспитательного воздействия;

♦ реализация комплекса методов и форм индивидуальной работы;

♦ включение детей в различные виды деятельности по интересам в рамках имеющихся в школе кружков, секций, клубов, научных обществ, трудовых объединений;

♦ анализ эффективности воспитательных воздействий.

Второе направление связано с созданием воспитывающей среды:

♦ создание детского коллектива;

♦ формирование благоприятной эмоциональной атмосферы;

♦ включение детей в различные виды социально активной деятельности;

♦ развитие детского самоуправления;

♦ деятельность детских и молодежных организаций.

Третье направление предполагает коррекцию и координацию различных воспитательных влияний в социуме:

♦ работа с семьей, привлечение родителей к воспитательной работе в суббютный день;

♦ коррекция воздействий средств массовой коммуникации;

♦ нейтрализация негативных воздействий социума;

♦ взаимодействие с культурными и другими образовательными учреждениями.

Четвертое - укрепление нравственного и психического здоровья:

♦ медико-санитарное просвещение;

♦ физкультурно-оздоровительные занятия;

♦ спортивно-массовая работа;

♦ работа по профилактике вредных привычек, утверждению здорового образа жизни.

Важной для школ формой медико-санитарного просвещения и пропаганды спорта является лекторий "Здоровье". В его задачу входит проведение лекций, бесед, конференций, диспутов, докладов; организация встреч с учеными, врачами, спортсменами; оформление различных видов наглядной агитации (бюллетени, стенды, специальные выпуски, "молнии" и т.п.).

Наиболее распространенной формой спортивной деятельности во внеурочное время являются соревнования. Опыт показывает, что при наличии хорошего спортивного комплекса в школе вполне возможно провести в течение года соревнования по 10-15 видам спорта.

К числу эффективных форм спортивно-массовой внеурочной деятельности относятся спартакиады, соревнования, физкультурные праздники, вечера и встречи, конкурсы, туристские походы, путешествия, слеты, игры на местности, полуспортивные и подвижные игры.

Среди видов спорта интересны:

авиамоделный, автомобильный, водно-моторный, военно-прикладные многоборья, радиоспорт, спортивные ориентирование, ракетомодельный, судомодельный, пожарно-прикладной спорт и многие другие виды.

Школы совместно с центрами физического воспитания и спорта, центрами детского творчества должны планировать и проводить спортивно-массовые и физкультурно-оздоровительные мероприятия. В перечень мероприятий могут входить Дни здоровья, спорта и туризма; физкультурные праздники "Зимние забавы", "День метателя", "День лыжника", "Спортландия", "День бегуна", "Если хочешь быть здоров", "День прыгуна", "Папа, мама, я - спортивная семья" и др.; спортивно-познавательные конкурсы и викторины "Как сохранить здоровье", "Знаешь ли ты спорт?", "Олимпийские игры не только для олимпийцев" и др.; спортивно-массовые соревнования по видам спорта, входящим в программу внутришкольной спартакиады (легкая атлетика, волейбол, баскетбол, футбол, гандбол, настольный теннис, плавание, кросс), многоборье дрифт-воиника, соревнования по комплексу "Защитник Отечества", соревнования смотра уровня физической подготовленности "Олимпийские надежды Беларуси" и др.

Задача школ - находить оптимальные сочетания форм воспитания, запросов и интересов учащихся.

В школьной практике используются следующие различные формы воспитательной работы: фронтальные и массовые; объединения клубного типа с развлекательной системой подразделений; групповые или кружковые формы работы по интересам; индивидуальные.

В зависимости от характера воспитательного воздействия эти формы подразделяются на группы: словесные (информационный час, собрание, лекция, доклад, диспут, беседа и т.п.); практические (трудовые объединения и спортивные команды, спартакиады, олимпиады и конкурсы); наглядно-иллюстративные и поисково-исследовательские (объединения патристического, научно-технического, эстетического, экологического характера с элементами творческой деятельности).

В школах в этот день могут активно использоваться традиционные и новые формы воспитательной работы старшеклассников: информационный час, устный журнал, вечер вопросов и ответов, встреча за "круглым столом", смотры на лучшую беседу, работа пресс-центра, лекторской группы и агитбригады, диспут и конференция, семинар.

Во внеурочной работе школ могут быть использованы разнообразные формы патристического и интернационального воспитания: работа клубов интернациональной дружбы, проведение тематических вечеров, посвященных миротворческой деятельности, вечеров дружбы и солидарности с молодежью других стран; организация интернациональных праздников, выставок; конкурсы на лучший рисунок,

фотоснимок, рассказ; переписка и налаживание различных видов связи с юными друзьями дальнего и ближнего зарубежья; изучение жизни и деятельности замечательных людей.

Морально-нравственное воспитание школьников осуществляется в ходе выполнения постоянных общественных поручений, участия в различных видах общественной работы, особенно в ходе милосердной, волонтерской деятельности, оказания конкретной помощи тем, кто в ней нуждается.

Система форм общественно-организационной деятельности дает возможность школьникам почувствовать себя подлинными хозяевами в школе, ответственными за дела общественного коллектива, побывать в роли организаторов, руководителей, воспитателей, шефов.

Особенно значима в шестой день недели деятельность клубных объединений в школе. Учащиеся приходят на занятия по внутреннему побуждению, добровольно, что означает их готовность принимать установленные правила, нормы, требования, у них вырабатывается установка не только на воспитание, но и на самовоспитание. В добровольных клубных объединениях ребята достигают определенных технических, эстетических, спортивных и других результатов, растут людьми трудолюбивыми, целеустремленными, организованными.

Жизнь детей в этот день должна быть насыщена интересными видами деятельности. К работе с детьми должны привлекаться специалисты, чтобы работа не представляла собой мелочную опеку детей.

Основной целью перехода на 5-дневную учебную неделю должна стать разгрузка учащихся, сохранение их здоровья, создание условий для реализации их творческих и интеллектуальных способностей. Поэтому детям и их родителям должно быть предоставлено право использовать свободный от учебных занятий день по их усмотрению.

Необходимо предусмотреть возможность (по желанию учащегося) пребывания его в этот день во внешкольном учреждении, а также вариант освобождения по объективным причинам от посещения этих занятий по просьбе учащегося и его родителей.

В связи с этим необходим определенный учет посещаемости учащимися учреждений воспитания и образования в шестой день недели, согласованные действия администрации школы, внешкольных учреждений и родителей.

Каждый классный руководитель должен иметь полные данные о родителях учащихся, о возможностях совместного сотрудничества в эти дни, чем родители могут помочь в организации и проведении воспитательной работы. И, самое главное, следует психологически подготовить родителей к необходимости посещения детьми школы в субботу, за счет качественного наполнения этого дня убедить их в полезности всей работы по развитию важнейших личностных качеств их ребенка.

Выбор классным руководителем ведущих видов воспитательной деятельности, оптимальных технологий, форм, методов и средств воспитания определяется возрастными особенностями учащихся.

Так, в начальной школе одним из важнейших направлений является работа учителя с семьей. Именно на начальной ступени образования существуют условия и необходимость в тесном взаимодействии с родителями в воспитании ребенка. Содержание воспитательного взаимодействия определяется направлением на интересы ребенка на формирование общих подходов к воспитанию, совместное изучение личности ребенка, его психофизических особенностей, выработку близких по сути педагогических требований, организацию помощи и поддержки в обучении, физическом и духовном развитии воспитанника. Учитель привлекает к участию в воспитательном процессе школы, а также организует работу по повышению психолого-педагогической культуры родителей через проведение родительских собраний, совместную деятельность.

В организации воспитательной работы шестого дня учебной недели с учащимися базовой школы следует учитывать характерное для этого возраста стремление к самовыражению, поиску своей индивидуальности. Наиболее благоприятные условия для развития творческого, практического потенциала личности ученика могут быть созданы при организации кружков, клубной работы, проведении деловых и ролевых игр, презентации которых входит в круг воспитательных функций классного руководителя и педагога-предметника. Формирование социального опыта учащихся во многом способствует вовлечению их в анализ жизненных (нравственных) проблемных ситуаций, возникающих в жизни учебного заведения, в деятельности самоуправления, общественных детских и молодежных организаций или представленных в средствах массовой информации.

Приоритетом в выборе видов, технологий, форм, методов и средств воспитательной деятельности в шестой день учебной недели должны служить ориентиры, обозначенные в Концепции и Программе воспитания детей и учащейся молодежи в Республике Беларусь.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

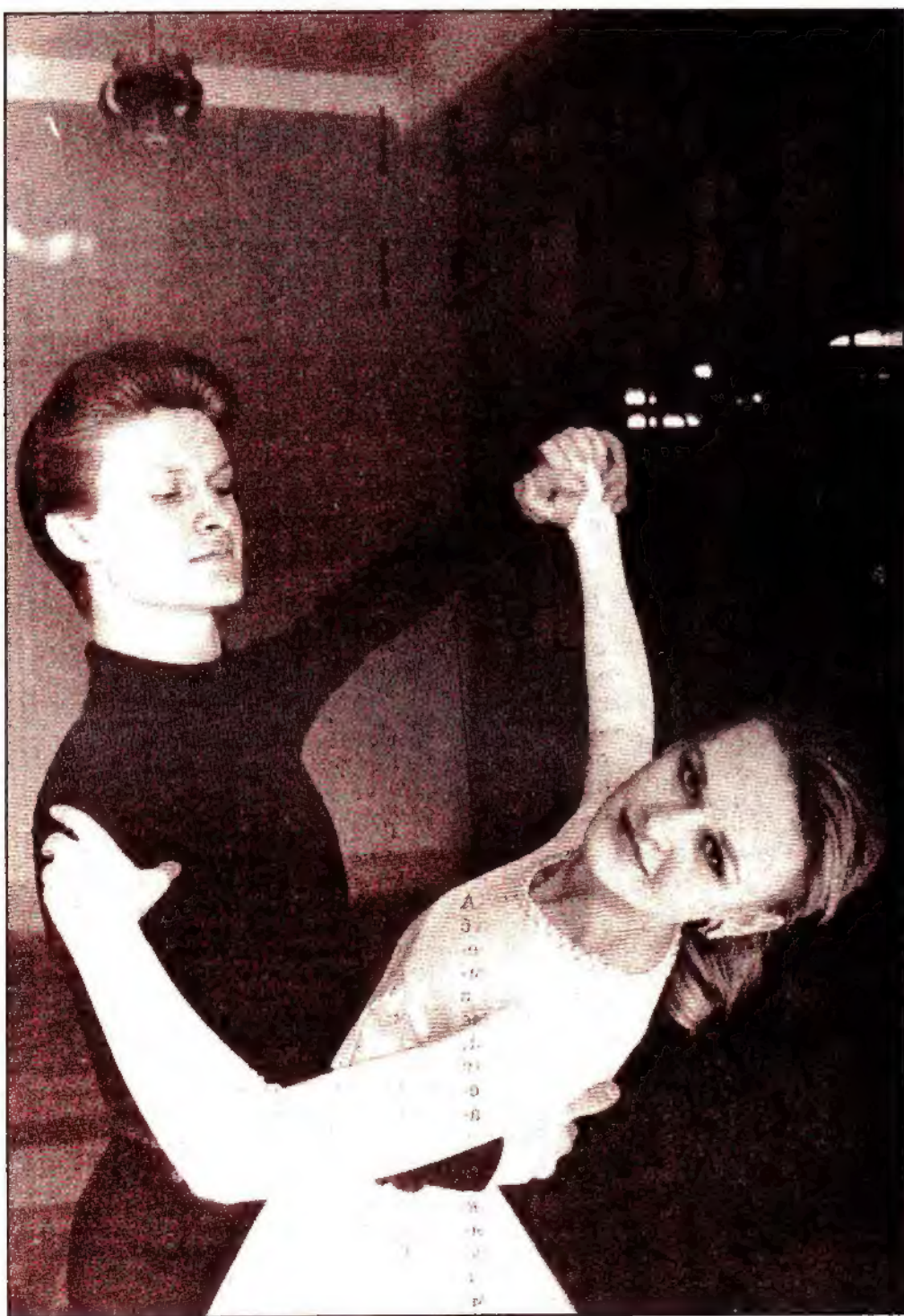
Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Таким образом, планирование воспитательной работы на суббютный день - это своеобразный свод расписаний, графиков, планов, в которых должна быть учтена специфика каждой формы работы, определена мера их использования, соблюдены пропорции между занятиями по всем направлениям. Планирование отдельных форм занятий не дает возможности распределить правильно и целесообразно время досуга между различными видами деятельности. Только при сведениях их воедино с учетом всех возможностей социума, внешкольных учреждений возможно определить пропорции, найти правильное отношение между ними.

Сяргей Назарені і Алена Чуркина шмат гадоў танцавалі ў пары, займаючыся харэаграфіяй у Мадрыдскім цэнтры творчасці дзяцей і моладзі "Рупо". Паслявова складаецца кар'ера ў Сяргея. Яго нядаўна запрасілі танцаваць у вядомы шоу-балет "Тодас".

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БЕЛТА.

Мы разумнейшыя, але перамагаюць іншыя. Чаму?

Агульнавядома, што наша сістэма адукацыі, асабліва сярэдняя яе частка, лічыцца адной з лепшых у свеце. Але нельга адмаўляць і тое, што выпускнікі заходніх школ, нягледзячы на слабейшую падрыхтоўку, часта аказваюцца больш здольнымі рэалізаваць усё тое, што яны атрымалі ў школьных сценах і, у выніку, больш паспяховымі ў далейшым жыцці. Чаму так атрымліваецца? З гэтым пытаннем мы звярнуліся да доктара псіхалагічнага факультэта Акадэміі паслядыпломнай адукацыі, доктара псіхалагічных навук Уладзіміра Аляксандравіча ЯНЧУКА.

- Уладзімір Аляксандравіч, можа, справа ў выхаванні...

- Мы ганарымся сваёй сістэмай адукацыі, часта чым, што нашы выпускнікі адпавядаюць самым высокім стандартам, але разам з тым кожны з нас ведае амерыканскі жарт: "калі ты такі разумны, дык чаму ты такі бедны"? Апошнім часам я ўсё больш разумею, які моцна сістэма адукацыі адлюстроўвае спадчыну ў грамадстве. Хоць мы таго ці не, яна ўплывае ў сябе намятавы, разгуданы, што нябачка прысутнічаюць у жыцці, асабліва ў асамаадукацыі, ад якой гэта і сума, характэрныя для тапталінага грамадства. Мы - дзеці таталітарызму, і гэта правільнае ўсю сістэму адукацыі.

Адзін з істотных яго момантаў - адсутнасць ініцыятыўнага энтузіязму. Ёсць кіраванне, асабліва ўсе рашэнні кіравання - апроры мудра, павінны ўспрымацца на веру і рэалізоўвацца без абсалютнай крытыкі. Вось такія немудрагелістыя схемныя.

І калі я параўноўваю дагэтуш, англійскага школьніка з нашым, дык бачу, што нашаму дзіцяці неабходны інструкцыі, указанні і г.д. Англійскаму яны не патрэбны, яно самастойнае. І гэта велікая важная кампанента дамакратычнага грамадства. Я не прыхільнік вынасення ацэнак што лепш, а што горш. Але гэтая самастойнасць, зноў на ўласныя сілы, шчырае самаацэнка, уяўляючы сабою адно з найбольш істотных адрозненняў заходняй сістэмы адукацыі ад нашай.

Мне даводзілася выкладаць у заходніх універсітэтах, прымаць экзамены ў тамашніх аспірантаў, і я магу параўноўваць. Тут мне трэба бегчы за студэнтам альбо аспірантам, некай матываваць іх на тое, каб яны здавалі прадмет,

ны, прычым сядзіць ён у кожнага з нас у самай глыбокай душы, там так цяжка ад яго павялічвацца.

Траба, бо мы перадаем стыль такіх узаемаадносін дзецям...

- Прычым гэтая перадача нябачная. Гэта ўзаемны паміж людзьмі: кіраўнік-падначалены, прадавец-пакупнік, чыноўнік-грамадзянін, настаўнік-вуч

Пра Бандароўну і сёння сьпяваюць

(Урок беларускай літаратуры ў 8 класе)

Каб навучыцца прыёмам і спосабам аналізу мастацкага твора; выяўляць фальклорна-раматэрыяльную аснову паэмы; раскрываць сутнасць сацыяльнага канфлікту ў творы; прапрацаваць уменне адстойваць сваю пазіцыю; выхоўваць беражлівасць адносіны да роднага беларускага слова, трэба шукаць новыя падыходы ў вывучэнні беларускай класікі. Сёння на старты "Педагогічнай майстэрні" прапаную вам у гэтым уроку, прысвечаным паэме Я.Купалы "Бандароўна".

Для больш эфектыўнага ўспрымання паэмы раю выкарыстаць грамадзянства ў выкананні артыстаў М.Захаравіч і В.Тарасова, партэра Я. Купалы, ілюстрацыі, карткі-заданні для работ у групах.

Эпіграф.
А чаго ж, чаго захацелася ім?..
- Людзмі звацца.

Я.Купала
Лепш вока страціць чым добрае імя.

З народнага
"Я. Купала - паэт шырокіх мастацкіх арыентацый. Ён добра ведаў не толькі беларускую, але і рускую, украінскую і польскую літаратуры. Сюжэты для сваіх твораў браў з рэчаіснасці, з паданняў, легенд, песняў. Напрыклад, на народнай песняры аснове Я.Купала стварыў такіх чужоўных паэмаў, як "Маргіла лыва", "Бандароўна". Народныя песьні гавораць: "Украінскую літаратуру любіў". Тлумачыцца гэта, я думаю, аднолькавым сацыяльным і нацыянальным становішчам беларускага і украінскага народаў у мінулым. У 1913 годзе па матывах украінскай песьні "ён напісаў славу" "Бандароўну", - пачынае ўрок адзін з вучняў.

Потым другі працягвае:
- Трэба мець на ўвазе, што на Украіне і Беларусі існавала некалькі варыянтаў песьні пра Бандароўну. Аб гэтым сведчаць фальклорныя запісы, зробленыя вядомым фалькларыстам і этнографам П.В.Шэйнам.

Дзякнне адбываецца то ў Брэсце, то ў безназоўным мястэчку, то проста дзесяць "за гарой". Цікава, што ў кожнай мясціне лютага пана называлі па рознаму - Чарнецкі, Канюска, Канюшын, пан-палкоўнік. Шматлікія варыянты песьні пра Бандароўну - сведчанне яе вялікай папулярнасці ў нашым краі. Пра Бандароўну і цяпер сьпяваюць.

Паслухоўваецца беларуская народная песьня пра Бандароўну, запісаная ў в.Замошша Барысаўскага р-на (тэкст песьні змешчаны ў час. "Роднае слова" №1 за 2000 г., с.49).

- У тэксце сказана:
Засталася ў народзе
Песня здавен-даўна.

Калі гэта было "давен-даўна"?

Праблема часу заўсёды была і застаецца актуальнай у кожным мастацкім творы. Вядома, што паэма была напісана ў 1913 г., надрукавана ўпершыню ў газеце "Наша ніва". Але тое далёкае мінулае ў творы зусім не нагадвае гэты перыяд.

(Дзяцця гістарычна дзедка).

Сваім зместам паэма звернута да даўніх часоў - у XV-XVII стагоддзі. Гэта быў час, калі беларускія і ўкраінскія народы знаходзіліся пад уладай польскіх панав. Пасля Люблінскай уніі (1569г.) польскія магнаты і каталіцкая царква рынуліся на Беларусь і Украіну. Яны захоплівалі лепшыя землі, зневажалі і эксплуатавалі народ.

Працоўныя масы ў той змрочны час былі пазбаўлены ўсіх правоў, цярпелі феадальныя і нацыянальна-рэлігійны прыгнёты. Але яны не скардзіліся, вярнулі ў працяглы барацьбу з ішчазымі законнікамі за сваю волю і незалежнасць.

Далей прапануецца работа ў групах.

Кожная група атрымлівае картку з заданнем і паштоўку з ілюстрацыяй да паэмы, да якой павінна падбраць адпаведную цытату з тэксту. У кожнай групе ёсць кансультант, які вядзе ўлік ведаў, а ў канцы кожнай групы адбываецца самаацэнка ў заліковы ліст усім членам групы. Для прыкладу магу прывесці некалькі варыянтаў заданняў у картках.

Картка №1

1. Кузьма Чорны пра творчасць Я.Купалы гаворыў: "У гэтыя гады паэт усё часцей і часцей звяртаецца да народных паданняў, легенд і казак. Ён думае аб гераічным мінулым свайго народа, аб яго змаганні, сіле. Можна, ніколі, як цяпер, у творчасці аўтара выступае з вялікай сілай матыву інавісці паміж простым чалавекам і панам, матыву панскага здзеку з мужыка. Выдатная "Бандароўна" з'явілася як слова вялікага гнева".

Заданне.

1. Пачытайце словы К.Чорнага купалаўскай тэкстам паэмы "Бандароўна".

2. Чаму не ўдалося ўсемагутнаму магнату скарыць горду дзяўчыну?

3. Хто і чаму перамог у гэтым паёдынку?

4. Падбраць цытату да малюнка.

Картка №2

1. У аснове паэмы пакладзены фальклорныя матывы. Дакажыце, што гэта так.

2. Адкуль у пана Патоцкага ўпаўненасць, што Бандароўна скарыцца яму? (дакажыце тэкстам).

3. Падбярыце цытату да малюнка.

Картка №3

1. Дакажыце, што сіла і веліч Бандароўны ў непарунай сувязі з народам.

(прывядзіце цытаты).

2. Чаму пан загадвае наладзіць Бандароўну пышнае пахаванне? 3. Падбраць цытату да малюнка.

Картка №4

1. Прачытайце па ролях паядынак Бандароўны і пана Патоцкага.

2. Якія рысы характару падкрэслівае ў гэтым паёдынку ў Бандароўны і пана Патоцкага аўтар?

3. Падбярыце цытату да малюнка.

Картка №5

1. Кікі канфлікт пакладзены ў аснову паэмы: побытавы, класавы, асабісты, сацыяльны?

2. Дзе адбываецца падзея, апісаныя ў паэме "Бандароўна"? Дакажыце тэкстам.

3. Як адлюстравана смерць дачкі Бандарэнкі? Зачытайце цытату.

4. Падбраць цытату да малюнка.

Заліковы ліст групы 3.

Прозвішча вучня

Дадатковыя заданні

Пытанні, на якіх праводзіцца правёрка работ у групах.

1. У аснове паэмы пакладзены фальклорныя матывы. Дакажыце тэкстам, што гэта так.

2. Які канфлікт пакладзены ў аснову паэмы: побытавы, класавы, асабісты, сацыяльны?

3. Дзе адбываецца падзея, апісаныя ў паэме?

3. Дзеянні паэмы Алены Ганчары:

На Украіне вядома шмат песьняў пра Бандароўну, пра дачку бандара Бандарэнкі. (Прозвішча Бандарэнкі ў Сарочынцах - даволі распаўсюджанае). І хоць існуе шмат варыянтаў песьні, але сюжэт іх амаль аднолькавы.

Была дзяўчына-прыгажуня Бандароўна, на якую кінуў вока пан. Ён бессяродна лез да яе, а тая ляснула яго па твары. Панскія слугі схопілі дзяўчыну. Яе білі, здэкаваліся. Гэтыя пакуты грэдаў, смелай Бандароўны сталі песьняй.

Магчыма, гэтая песьня

ўзнікла ў Сарочынцах. Менавіта сарочынцы заўсёды былі непакорнымі і ў рэвалюцыю 1905 г., і ў 1917 г., і ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Гордасцю і прыкладам для сарочынскай моладзі сталі Андрэй Чумак, якога пакаралі японскія інтэрвенты, Францішак Бандарэнка, які першы прынес вестку аб рэвалюцыі. А ў гады Айчыннай вайны эстафету прыняла жанчына, Вольга Антонаўна Бандарэнка - Бандароўна новага часу.

Гэтую адважную партызанку тут ведаюць і старыя, і малыя. Тройчы расстрэляная - так яе называюць. Сапраўды, яе тройчы расстрэльвалі ворагі, і гэта ўсё адбывалася тут, у Вялікіх Сарочынцах.

Перад вайной яна была звычайнай, а потым старэйшай сельсавета. У народзе памятаюць, што яна любіла свайго адзінага сына, на кані вярхом ездзіла, людзей паважала... А да ворагаў была неперымрмая. З тых, каго нічым не спаховаеш. З першых дзён вайны - яна партызанская сувязь.

... У той дзень эсэсаўцы прыгнэлі да крутога абрыву ракі актывістаў сяла. Сарод і была і Вольга Антонаўна Бандарэнка. Побач - царква, у якой браў шлюб бацька М.В.Гоголя, дзе зроблены запіс аб нараджэнні пісьменніка. Бяспечныя гістарычныя помнікі былі расстрэляны кудзімі захопнікаў. Унізе цячэ рака Псел, якая ў дзень расправы стала чыронай ад крыві расстрэляных. Кудзімі ляжалі трупы, а Бандароўну, відаць, ажыўла вада роднай ракі. Уначы яна прыйшла дадому.

І ў другі раз лёс дараваў ёй жыццё. Яе расстрэльвалі цярпелі разам з сынам. Зрашчанае кудзімі, яна цудам засталася жыць. Фашысцкі сьвінец не мог пазбавіць яе жыцця. Цікава, параненая, жанчына прыцягнулася дадому. Адкуль яна брала сілы? Адкуль гэтая казачная жыццёвая сіла?

Праз шмат гадоў, калі судзілі аднаго забойцу, ён прызнаўся, што адчуваў прымклівы страх перад гэтай жанчынай, калі пасля расстрэлу на могілках усё ўбачыў яе жывой. Яна была ўсё ў крыві, а на твары быў гняў і нянавісць. Яна крыкнула: "Зноў за мной прыйшоў, гад!". Забойцу ў тую хвіліну здолела, што перад ім здань, якую нельга забіць. Дрыжачай рукой ён разразаў у яе ўсю абодую, дый і тады не верыў, што яна забіта.

Але і сёння яна жывая. Пры ўездзе ў Вялікіх Сарочынцах на п'едэстале ўзвышаецца яе помнік.

стась. І кожны, хто ідзе або едзе па гэтай дарозе, міжволі адчуе яе гордасць, высакордасць, яна стала сімвалам бесмяротнасці народа.

4. Адкуль у пана Патоцкага ўпаўненасць, што Бандароўна скарыцца яму?

5. Прачытайце па ролях паядынак Бандароўны і пана Патоцкага (тэатралізаванае выступленне).

6. Чаму не ўдалося ўсемагутнаму пану скарыць дзяўчыну?

7. Якія рысы характару Бандароўны падкрэслівае паэт?

8. Хто і чаму перамог у гэтым паёдынку?

9. Чаму пан загадвае наладзіць Бандароўну пышнае пахаванне?

10. К.Чорны кажа: "Выдатная "Бандароўна" з'явілася як слова вялікага гнева". Пацвердзіце словы К.Чорнага купалаўскім тэкстам паэмы "Бандароўна".

11. Як адлюстравана смерць дачкі Бандарэнкі?

12. Падбірыце паштоўкі цытатамі.

13. Паслухайце грамзапіс Х.Ч. Дайце загалолак гэтай частцы.

- Якія пачуцці выклікае ў вас лёс Бандароўны?

- А ці ёсць у паэме старонкі, якія выклікаюць у вас радасць, захапленне гераізмам? (Чыт. на памяць І.р.)

- Ці мае значэнне паэма для сучаснасці?

(Паэма вучыць змагацца за сваю незалежнасць, не губляць гонару, умець паважаць сябе, захоўваць сваю годнасць, самапавагу. Дзяўчынкам трэба памятаць, што гонар дзяўчыны - гэта павага да яе жаночай годнасці. Памятайце народнае: "Лепш вока страціць, чым добрае імя". Чалавек не павінен траціць веру ў тое, што ён - Чалавек).

- Якія ўражэнні пакінула ў вас паэма? (Пры навуцы часу можна пісьмова).

- Чаму навучыць нас гэты ўрок?

- Якое дачыненне да тэмы ўрока мае эпіграф?

Дамашняе заданне:

Падбраць цытаты да вобраза Бандароўны.

Слоўнік: "хейрау лядачай".

Хейра - скопішча, зграя, гурт, зброя, наваля, натоўп, групоўка. Лядача - у сэнсе жорстка, лютая, прозня, разбойная, сярэдзіна, разгуданая.

Антаніна ГАРЧАКОВА,

настаўніца беларускай мовы і літаратуры

сярэдняй школы №3

Вілейкі, выдатнік народнай асветы.

Выкладчык Мінскага харэаграфічнага каледжа народная артыстка Беларусі, заслужаная артыстка Расіі Клара Малышава і японская студэнтка Такако Абаяна на ўроку класічнага танца. Пяць навучэнцаў розных танцавальных школ Японіі прайшлі стажыроўку ў Мінскім харэаграфічным каледжы. Такія балежныя туры па культурнаму абмену паміж Беларуссю і Японіяй праводзяцца з 1984 года.

Фота Віктара ТАЛОЧКІ, БЕЛТА.

Мадэль мультыпрофілю набывае прыхільнікаў

У 2001-2002 навучальным годзе згодна з загадам Міністэрства адукацыі дзесяць гімназій і школ рэспублікі сталі эксперыментальнымі пляцоўкамі па апрабаванні мадэлі мультыпрофільнага навучання. Упершыню за яе апрабаванне ўзяліся педагогі дзевяці гімназій і гімназіі №1 Барысава. Іх напрацоўкі, а таксама вопыт мультыпрофільных школ Масквы, рэкамендацыі і індывідуальна-групавыя кансультацыі на базе Акадэміі паслядыпломнай адукацыі і Міністэрства адукацыі будуць выкарыстоўваць і іншыя навучальныя ўстановы.

падрыхтоўкі па прадметах, якія будуць здавацца на ўступных экзаменах.

Гэтую дапамагаючую не толькі настаўнікі, некаторыя з якіх з'яўляюцца аўтарамі праграм, вучэбных і метадычных дапаможнікаў і выкарыстоўваюць на практыцы дасягненні педагогічнай і псікалагічнай навукі. Вучоў у гімназіі ў нейкім сэнсе можна параўнаць з курсамі падрыхтоўкі пры ВНУ, бо аўтарскія ўрокі тут чытаюць кандыдаты навук, дацэнты, аспіранты, выкладчыкі БДУ, БДПУ, БДПУ імя М.Танка, Лінгвістычнага ўніверсітэта, Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусі, Акадэміі фізічнай культуры і спорту, Акадэміі паслядыпломнай адукацыі, Нацыянальнай Акадэміі навук Рэспублікі Беларусі і некаторыя іншыя навучныя ўстановы з улікам патрабаванняў на ўступных экзаменах. Многія гімназісты паступаюць у ВНУ па выніках алімпіады для абтэрыентаў, а таксама Рэспубліканскага цэнтралізаванага тэставання.

Пакуль жа старшакласнікі займаюцца па ранейшых праграмах спецыяльна, бяруць дадатковыя да асноўных урокаў гадзіны. З будучага навучальнага года, дадаючы ўключэнне мадэлі мультыпрофілю, уся нагрузка паглыблена вывучэння прадметаў будзе перанесена на час асноўных заняткаў у гімназіі.

Надзея СТРАБКОВА.

Прававая адукацыя

Хто і як выкраў Кая сярод белага дня ў разгар свята з люднай плошчы?

Асноўная мэта гімназічнай адукацыі сёння - выхаванне грамадзянскасці, патрыятызму, адказнасці маладога чалавека за свае ўчынкі і справы перад грамадствам, перад людзьмі, з якімі ён сутыкаецца, і перад сабой, г.зн. адукацыя ў галіне права.

Фарміраванне грамадзянскай прававой дзяржавы прадугледжвае, па-першае, веданне ім сваіх правоў, свабод, абавязкаў, па-другое, наяўнасць пэўных навыкаў па практычнаму іх прымяненню і, па-трэцяе, чалавек, які ўступае ў дарослае жыццё, павінен ведаць не толькі свае правы, але і павіннасці і абавязкі перад грамадствам і перад сабой.

На гэтых трох пазіцыях і грунтоўная адукацыя ў галіне правоў чалавека ў нашай навучальнай установе, якая ажыццяўляецца ў адпаведнасці з нацыянальным планам развіцця адукацыі ў галіне правоў чалавека на 1999-2004 гг.

У гімназіі створана творчая група, якая распрацавала план рэалізацыі вывучэння правоў чалавека на вучэбны год.

Важным складальнікам гэтага плана з'яўляецца вывучэнне трох блоках: правы чалавека, правы дзяціці, міжнароднае гуманітарнае права.

Навучэнне правам чалавека і асноўным правам пачынаецца ў першых класах з прадмета "Чалавек і свет" і працягваецца ў базавай школе, але сістэмнае вывучэнне правоў чалавека, асноўных праваў і міжнароднага гуманітарнага права пачынаецца з 9 класа па праграме вучэбнага прадмета "Чалавек. Грамадства. Дзяржава". Далей яго працягваецца ў 11 класе.

Сёння ў 11 класе ў рамках эксперыменту па навучэнню правам чалавека намі было праведзена анкетаванне, дзе вучням прапанавалі адказаць на пытанні:

1. Ці лічыце вы актуальнай праблему правоў чалавека ў нашай краіне?

2. Як вы адносіцеся да пытання, уключэння ў вывучэнне тэмы "Правы чалавека як феномен сучаснай цывілізацыі"?

Усе вучні класа лічаць праблему

для ўспрымання маленькімі дзецьмі, таму настаўнікі імкнучыся праводзіць урокі ў нетрадыцыйнай форме, уключаючы гульнявыя элементы, аналізуючы асобыя пытанні на прыкладах учынкаў літаратурных герояў і саміх дзяцей. Такія ўрокі, безумоўна, патрабуюць асаблівай падрыхтоўкі, але, як паказвае вопыт, яны вельмі цікавыя для вучняў.

У 3 "В" класе на ўроку І.В. Балоты "Правы на абарону ад вымушанага перамяшчэння" дзеці ўспаміналі "Снежную каралеву" Андэрсена. Асабліва дэталёва - сцэну выкрадання Кая, якога "ўмыкнулі" сярод белага дня ў разгар дзяцічнага свята з люднай плошчы. Тэма класіфікацыя на ўроку вучылі гаварыць "не" падманлівым прапановам незнаёмцаў і праводзіць між пажыўнымі правамі і жаданнямі. Жаданні ва ўсіх дзяцей розныя, а правы - аднолькавыя: на развіццё, здароўе, чыстае паветра, сваё меркаванне, клопат бацькоў, неадэкватнасць.

Пасля ўрока, калі ў малых спыталі, ці сутыкаліся яны з надакучлівымі незнаёмецкамі, пачэра з дзвюццаці пачы - кожнае пятае дзіця і расказалі пра тое, як іх зашпалілі "паглядзець кацяня" альбо "пагуляць на прыстаўцы".

Пасля ўрока, калі ў малых спыталі, ці сутыкаліся яны з надакучлівымі незнаёмецкамі, пачэра з дзвюццаці пачы - кожнае пятае дзіця і расказалі пра тое, як іх зашпалілі "паглядзець кацяня" альбо "пагуляць на прыстаўцы".

Найбольш сур'ёзнае і аналітычнае вывучэнне тэмы "Правы чалавека як

феномен сучаснай цывілізацыі" працягваецца ў 11 класе. Падчас тэмы патрабуе ад настаўніка асабліва сур'ёзнага падыходу, глыбокіх ведаў і метадычных прыёмаў.

Урок жа па тэме "Правы як усеагульнае мера справядлівасці" будзе ўдзячна на аснове дыялогу і нагадвае вуснае "сачыненне на заданую тэму". Вучні не толькі паказваюць свае веды ў галіне праву чалавека, але і дэманструюць уменне аналізаваць розныя праблемы і "акія паніцыі" як права, справядлівасць, свабоду і адказнасць. Пры гэтым адны адказваюць на пытанні творчага дамашняга задання, другія гавораць аб праведзенні самастойна тэмачных даследаваннях, трэція аналізуюць вынікі сацыялагічных апытанняў.

А ў гэтых ўрока - падводзяць вынікі: для таго каб жыць у дэмакратычным, правым, свабодным грамадстве, неабходна ведаць свае правы і абавязкі, законы дзяржавы. Але перш чым нешта мяняць у грамадстве, кожны павінен пачаць з удасканалення сябе.

На ўроку Класіфікацыя асноўных правоў і свабод асобы" праводзіцца дэталёвае гутня "Абарона творчых праектаў". Дзяржава, у якой мы хочам жыць.

Урок "Проблемы ўніверсальнасці правоў чалавека і культурнай разнастайнасці свету" плавуецца як адкрытае пасаджэнне дадаткова да ўсіх 11 класаў на англійскай мове.

У ходзе іктавання вучням 11 класаў было прапанавана адказаць на пытанне: ці заважаны вы той інфармацый, якім вы даеце на ўроках па правах чалавека?

Вучні адказвалі прыкладна так: "Так, задаваліся, паколькі тэмы вывучаюцца паглыблена, з выкарыстаннем добрых дзімажнікаў", "Так, па-

колькі яна даецца ў поўнай, патрэбнай нам меры". Нам даюцца ўсе веды, якія могуць спатрэбіцца".

Важным складальнікам работы гімназіі ў галіне прававога навучання з'яўляецца пазавурачная работа праз сетку клубу, аб'яднанню.

Гімназія №1 імя Ф. Скарыны Мінска

А ў канцы ўрока - падводзяць вынік: для таго каб жыць у дэмакратычным, правым, свабодным грамадстве, неабходна ведаць свае правы і абавязкі, законы дзяржавы. Але перш чым нешта мяняць у грамадстве, кожны павінен пачаць з удасканалення сябе.

з'яўляецца асацыяраванай школай ЮНЕСКА з 1986 года. У нас працуе свой клуб ЮНЕСКА. Вывучэнне правоў чалавека, правоў дзіцяці - адна з напрамкаў дзейнасці гэтага клуба побач з такімі, як экалогія, міжнароднае супрацоўніцтва, праблемы моладзі, СНД і г.д. Гімназісты - актыўныя ўдзельнікі семінараў, выязных лагераў, якія арганізуе Беларуская асацыяцыя клубу ЮНЕСКА. Якраз у ходзе аднаго з пасаджэнняў клубу ў нашых старшакласнікаў узнікла ідэя правесці трэнінг па вывучэнню правоў чалавека малодшых і сярэдніх класаў. Яго праводзілі гімназісты 11 юрыдычнага класа, а вядучай выступіла прэзідэнт гімназічнага клуба ЮНЕСКА - Маша Бардашук.

Ужо сёмы год у гімназіі працуе дадатковы. Тут нашы гімназісты маюць магчымасць развіваць крытычнае мысленне, уменне слухаць, на-

выкі аргументацыі, рытарычныя навыкі, моўныя навыкі - дыскусіі, дэбаты, як і ў клубе ЮНЕСКА, лядуцца на англійскай мове. Гімназічная каманда дабат-клуба ўдзельнічае ў гарадскіх і рэспубліканскіх турнірах і мае магчымасць выйсці на міжнародныя спаборніцтвы. Праблема, над якой працуе наш гімназічны дабат-клуб у гэтым годзе - "Правы чалавека павінны быць культурна абумоўлены". Цікавай з'яўляецца работа і дыскусія па апрабаванню праваў чалавека, правоў дзіцяці, які іх абавязкаў, разглядаюцца не абстрактна і тэарэтычна, а ў практычнай плоскасці, дастасоўна да нашага гімназічнага жыцця.

Тыраж 30.000 экзэмплярау.